

Bara en rostig spik

Under många år har jag tillsammans med Hasse Nydahl färdats nästan överallt på solleröskogen och studerat naturen. Som biolog har Hasse en fantastisk förmåga att uppmärksamma udda växter och djur. Ofta stannar han och tar kikaren till hjälp när han hör ett konstigt fågelljud.

Sommaren 1999 gick vi på slutningen av Råberg för att om möjligt hitta vad som fanns kvar efter de två gamla fåbodtakter som benämnts Östra och Västra Råberg. Vi hade tur för vi träffade en av skogsägarna som kunde tala om hur vi skulle gå. Det var Roland Eriksson, måg i Pellasgröming. Vi stannade bilen på en vändplan och gick ett par hundra meter på ett kalhygge, och där, bredvid några kvarlämnade lövträd såg vi resterna av en timrad knut. Nu vet vi att det var den västra fåbodtåkten. Någoting att ta med till hembygdsgården kunde vi inte se förutom en spik som satt kvar i en rutten stock. Hasse skrattade när jag sade att jag skulle försöka hitta rätte ägaren till den rostiga spiken. Det var inte lätt, men det har varit ett stimulerande detektivarbete.

För en tid sedan kom jag i kontakt med Mas Gunnar Nilsson som berättade att han tagit reda på några räfsor och lieorv vid Västra Råberg efter avverkningen för några år sedan. Fint inristade bomärken gav klart besked om att redskapen tillhörde Sarlasgard i Bodarna, Sturangard i Häradsarvet och Klukkårgard i Myckelbyn. Dessa var alla tre delägare i samma stuga. Nämnas bör att de även var grannar i Björka hemfåbod. Enligt Gruddboboken har Västra Råberg anlagts av några Björkakarlår år 1859, d.v.s. efter storskiftet.

Vem tillhör spiken från västra tåkten i Råbergs fäbod? Sturan Elsa, Klukkär Frida eller kanske Sarlas Börje? Någon med anknytning till "Klukkär-båkk" i Björka fäbod är det säkerligen.

N

±

P

KLUKKÄR-MARRK SARLAS-MARRK STURAN-MARRK

Dessa bomärkjen finns på redskap som den nuvarande skogsägaren Mas Gunnar bevarat från Västra Råberg.

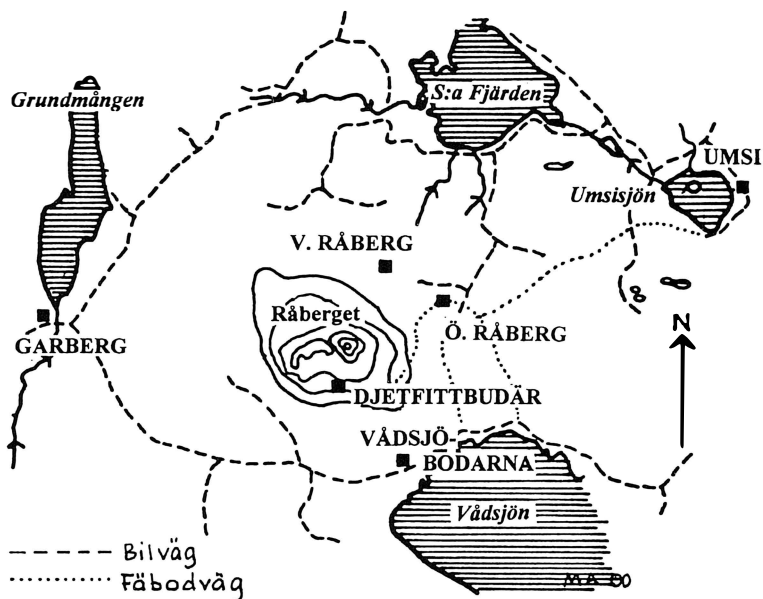
Sturan Elsa hade en del att berätta. Hon visste att det varit auktion på husen som ingen ville bruka längre. Sarlas Gustav hade ropat in stugan, som han sedan sålt till Masjärk Ejnar. Masjärk Albin tror att den nu finns i Leksand någonstans. Larsper Erik ropade in ladan, och den står nu på Storangården vid tröskladan strax norr om Prästgården.

Östra Råberg är en äldre fäbodtäkt. Vid storskiftets genomförande omkring 1840 fanns enligt förteckning två ägare, båda från Bråmåbo. Litt. A ägdes av Rull Göran Göransson, född 1784. Litt. B ägdes av Rull Olof Olsson, född 1782. Lina Margit i Kulåra har släktforskat och funnit att i dag är det Anita Bohm, dotter till Braf Ejnar, bosatt i Göteborg i många år, som är en av ättlingarna efter Rull Göran. Han var nämligen farmormormorsfar till Anita. Rull Olof var mormorsmorfar till Lina Margit och farmormorfar till Bondpojarna i granngården. Under alla dessa år har det givetvis skett stora förändringar, och därför finns inga garantier för att någon stugknut tillhör samma släkt i dag som vid storskiftet.

Klukkär Frida var vallkulla i Östra Råberg år 1921, sista året som någon var där med kreatur. Hon hade då en egen ko och tre andra som tillhörde systemen Stina, gift med Anders Erlandsson. Anders var även han en ättling efter Rull Olof från Bråmåbo. Vidare hade Frida att ansvara för tre Erlandssonspojkar; Nils, Sven och Per. Per berättade en gång, att han minns hur de längtade hem till farmor i Mångbro. En dag skulle de smita iväg till farmor. När han tillsammans med bröderna hade gått någon kilometer, låg det en huggorm mitt på stigen. De blev rädda och fann för gott att vända och tala om vad de hade tänkt göra. Per minns att han var barfota och bara tre-fyra år gammal.

En jägare i Råbergs jaktlag har berättat att det fanns ytterligare ett litet fåbodställe i närheten av Råberg med det egendomliga namnet Djettfittbudär. Tyvärr finns inte några fakta att tillgå om detta fåbodställe. Det lär ha varit en man som kallats för Djettfitt Per som kommit på kant med övriga delägare i Råberg och därför byggde några hus ett stycke därifrån. Kommande sommar ska vi försöka hitta platsen och göra en markering. Det finns kanske fler rostiga spikar?

Erik Svensson

Karta över Råberg med kringliggande fåbodar som inte finns längre